

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarisi izhajajo vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— " "
četrt leta 2-50 " "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 " "
" " " trikrat . . . 10 " "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

XXVI. glavna skupščina Zaveze se vrši glasom sklepa seje upravnega odbora z dne 29. pret. m. v dneh 6. do 8. septembra 1914 v Pulju.

Na nova trnjeva pota do zmage!

Danes stopamo v 54. letnik. Zdi se nam nepotrebno, da bi ob tej priliki iznova poudarjali naloge »Učiteljskega Tovarisa«. Kakor smo delali v preteklih letih tako hočemo delati tudi letos. Z vsemi silami in z neizprosno doslednostjo se hočemo boriti za moralne in materialne koristi slovenskega učiteljstva. Zaradi njega smo. Ta zavest naravnava naša pota in dejanja. Bili bi izdajalci svojega stanu, vredni zaničevanja, ako bi ravnali drugače.

Svojemu stanu in svoji šoli hočemo stati zvesto ob strani v teh težkih časih. Braniti in vzpodbujati hočemo to, kar je naše, in tiste, ki so naši. Drugačnega in drugih nam ni mar. Uverjeni smo, da se dvigne celota na višino moralne in materialne popolnosti, ako posamezne, a sestavne dele navdahnemo z odločnostjo in ojačimo za boj. Vsak zase ne pomeni mnogo, a kot zavesten in delaven član celote je nenadomestljiv.

Trnjeva so naša pota, toda vodijo do zmage! Če bi nas mogli ugonobiti, bi nas že davno. Ampak ves napor sovražnikov je bil zaman. Zato je popolnoma gotovo, da izidemo iz sedanjega kulturnega in krušnega boja kot zmagovalci. Večerne sence zatemne solnce, a drugega dne zarano zablesti z mladim žarom, in noči ni nikjer več.

Trdno smo uverjeni, da je leto 1914. leto regulacije učiteljskih plač. Te ne bodo urejene povsod tako, kakor se glase znane zahteve vsega organiziranega avstr. učiteljstva. Ali storjen bo prvi korak do izpolnitve naših postulatov. Mi bomo slejkoprej vztrajali na svojem stališču, da bo konec tega gmotnega boja šele tedaj, kadar bodo naše zahteve izpolnjene do zadnje pičice. Učiteljstvo nima prijateljev. Zato se pa mora naslanjati samo nase, ostati mora zvesto samo sebi, ako hoče

po trnjevi poti dospeti do zmage. Poleg tega pa tudi ne sme imeti zgolj samega sebe v mislih, ampak vedeti mora, da pridejo za nami drugi, ki jim moramo že mi ustvariti pogoje, da bodo ob lažji eksistenci mogli bolje in uspešneje služiti svoji kulturni nalogi. Tako meri naša pot in naša delo iz preteklosti preko sedanosti v bodočnost!

Ob Zavezini 25letnici smo lansko leto pisali: »Dokazi govore, da je slovensko napredno učiteljstvo zvesto služilo domovini, šoli ter časti in ugledu samega sebe! V obupnem boju za obstanek ni bilo mogoče storiti več — saj bi niti to delo ne bilo nikoli izvršeno, da ne razžarjajo naših duš ideali!«

To ponavljamo tudi danes, ker je resnično! — kdor trdi drugače, laže!

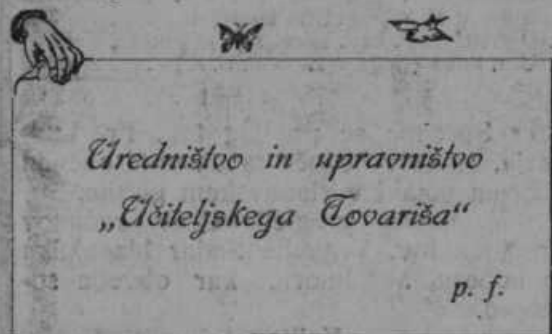
Danes pozivljamo vse napredno slovensko učiteljstvo, naj se oklene našega lista. Treba nam je gmotne in duševne podpore. List mora biti plačevan, sicer je napredek in razvoj nemogoč. Iz nič ni nič. Dolžnost posameznih naših organizacij je, da se dvigne število plačujočih naročnikov in naročnic in da se stare obveznosti brez zadržka poravnajo. To je zahteva stanovske zavednosti.

Pozivljamo pa tudi vse napredno učiteljstvo, naj nas vztrajno in redno podpira z dopisovanjem. Stojimo na stališču svobode in ne kramo nikomur besede, ako smo uverjeni, da ni na škodo naši skupnosti in našim načelom. Celo političkim nasprotnikom smo že odpirali predale svoje lista, ako je bilo treba braniti resnico in pravico!

Kar smo poudarjali že večkrat, to poudarjamo tudi danes: Okrajna učiteljska društva naj v svojih okrožjih organizirajo redno dopisovanje, potem se naš list dvigne tudi kvalitativno. Uredništvo samo ne more storiti vsega, ker ni vsegavedno in tudi ne vsegamočno. Ljudje smo tukaj in tam. Zahrbno zabavljanje in gola negacija ne koristi nikomur, kvečjemu sovražniku.

Čitali in slišali smo mnogo navdušenega zabavljanja, ki pa nas ni spravilo iz ravnotežja. Z golim besedičenjem, ki ne sloni na nobeni podlagi, ni nikomur pomagano. Treba je pozitivnega dela; na nezmožljivost pa ne sme graditi nihče. Zato

pa tudi nismo reagirali, ker je škoda časa in prostora. Graditi moramo, ne razdirati! Vsi stopimo kot en mož na trnjevo pot, potem pridemo vsi s skupnim delom do zmage!

Občni zbor Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.

Ta, po številu 45. občni zbor se je vršil dne 29. pret. mes. v ljubljanskem Narodnem domu z začetkom ob 10. dopoldne.

O tem občnem zboru objavljamo naslednje poročilo:

Predsednikov pozdrav.

Predsednik tov. Juraj Režek:

Slavni zbor!

V imenu društvenega odbora prav srčno pozdravljam Vas vse, cenjene tovarišice in tovariše, ki ste se odzvali našemu vabilu in se zopet v tako mnogobrojnem številu udeležili današnjega našega zborovanja. Prav iskreno pozdravljam pa še tovariše zastopnike goriškega in štajerskega učiteljstva, ki ob vsaki priliki kažejo svojo lepo kolegialnost in solidarnost z nami kranjskim učiteljstvom. (Glasno odobravanje.)

Tolika udeležba in zavednost ob današnjih naših težkih časih je veselo znamenje, da še krepko živi med nami stanovska zavest in da še niso izumrli značaj. Čimbolj tesno bomo strnili svoje vrste, tem lažje in uspešneje bomo branili svoj stanovski ugled in stanovske svoje koristi; zakaj le v družbi in slogi je moč!

meniš, se naučijo učenci bolj misliti pri računstvu ali realiah? — Kaj pa praviš k ameriški vzgoji? — Misliš, bodo imeli Slovenci kdaj svoj vzgojni program? —

Nič noče slišati! — Zamaknjen je v nemilo zvonjenje zvonca, ki ga kliče s pokopališča. — Ah, smo že pri jami! — Moj Bog, tesno stanovanje so ti dali! Od tukaj se ne spneš več v dalje.

K jami je stopil mož in rekel: »Zapustil si nas, in namestnika ni, ni!« Vse nas je zaskelilo v prsni. Od večera nas je gledalo krvavo solnce kot veliko solzno oko. Zdaj so spustili krsto v jamo. Tudi solnce na zahodu je padlo za pohorske vrhe, nebo se je pa zažarilo kot zajokano lice. Ko sem pogledal tja, se mi je dozdevalo, da smo se videli v ogledalu.

Vekoslav Selinšek.

† Štipko Jelenc.

Življenjepisna črtica.

(Dalje.)

In s tem denarjem je moral preživljati sebe, ženo in šest otrok, od katerih sta dva obiskovala gimnazijo v Ljubljani. Sedmo dete mu je tu umrlo. Pa vse te

Pomagaj si sam in bog Ti bo pomagal — pravi že stara naša prislovica, in tega pravila smo se oprijeli, ko smo skozi leta in leta videli, da imajo naši krušni očetje za vse naše opravičene prošnje samo ledeno-mrzlo, kamenito srce in zaničljiv posmeh. Združili smo se po naši »Zavezi« v tesno falango z ostalim avstrijskim naprednim učiteljstvom in potrkali na vrata dunajskega parlamenta. Čuli smo tam mnogo lepih, za nas sočutnih besed in predlogov, a videli obenem tudi, kako bi radi znani naši neprijatelji tudi tam izpodnesli tla vsem dobrosrčnim nameram prijateljev naših. Upajmo, da se jim te njihove zlobne nakane ne bodo posrečile in da v novem letu tudi učiteljstvu — posebno težko zatiranemu kranjskemu učiteljstvu — posije pred prag solnce boljših časov. S to nado v srcu otvarjam današnji občni zbor ter konstatujem sklepčnost glasom § 11. društvenih pravil. (Odobravanje.)

Tajnikovo poročilo.

Tajnik tov. Fran Skulj:

Slavni zbor!

V upravnem letu 1913 je imelo »Deželno slov. učit. društvo« štiri seje, na katerih so se reševale tekoče društvene zadeve. Najvažnejša je bila druga odborova seja, v kateri se je udeležil sklep občnega zbora iz leta 1912, da se namreč izda »Spomenica«, v kateri se je razkrila javnosti vsa mizerija kranjskega učiteljstva. — »Spomenica« se je, kakor vsem znano, izdala. Do danes sicer ni opaziti še posebnega efekta, vendar z vso gotovostjo lahko trdim, da preko v »Spomenici« navedenih dejstev gotovi, merodajni faktorji ne bodo mogli iti, in takrat postane blagodejni učinek te »Spomenice« vsem viden. »Spomenica« se je natisnila v slov. in nem. jeziku ter razposlala vsemu kranjskemu učiteljstvu, vsem šol. korporacijam ter sploh odločujočim faktorjem v deželi. Nemški izvod pa se je poslal vsem državnim poslancem in visokim državnim korporacijam, kakor tudi Zvezi nemških učiteljskih društev. Češki tovariši pa so preskrbeli češko izdajo. — Stroški za to delo so bili precej veliki, zato opozarjam že danes vse pričujoče, da je pomoč od posa-

skrbi niso zatrlje njegovega nemirnega duha. V družbi je bil zabaven, v šoli vesten, na volišču pa z nasprotniki jako pikar. Ko mu je nekoč rekel kaplan, da ima kosmato brado, a še bolj kosmato vest, mu je Jelenc odgovoril: »Vi pa nimate nič brade in tudi nič vesti!«

Ko se mu je podrl en načrt, si je takoj napravil drugega in se ga poprijel z isto vztrajnostjo. Zvesto pomočnico v vsem je imel v svoji ženi, ki je bila varčna in najboljše gospodinja.

Za vse zasluge, ki si jih je pridobil za občino Dvor, ga je dne 7. junija 1903 občinski odbor soglasno izvolil častnim občanom.

Kmalu potem je prišla klerikalna stranka na vrhunec svoje moči in slave. Začela je tesati korita. Blesk rumenih cekinov, ki so jih kazali mogotci iz Ljubljane, je zaslepil marsikoga, da se je zapisal v črne bukve. Tudi na Dvoru ni manjkalo takih lahkih značajev; celo večina občinskih odbornikov je čez noč postala klerikalna. Jelenc je zbral svoje zveste pristaje, ki se niso hoteli izneveriti prejšnjim svojim načelom, in z njimi se je udeležil, dasi brez upa zmage, vsakih volitev. Žužemberskim kaplanom je napravil časih hude skrbi.

LISTEK.

Ivanu Kauklerju v spomin.

Na božično biljo popoldne smo spremili k zadnjemu počitku drugega tovariša Ivana Kauklerja, naučitelja na ptujski okoliški šoli. Ni bilo to zimskega dne. Od luga je sililo nazaj veliko, v prognanstvo pahnjeno življenje, češ, ni še čas počitka. Tudi mi, ki, smo šli za njegovo krsto, smo vzdihovali: Ni še bil čas, dosti je še bilo neizrabljenih moči! Dosegel je komaj 59 let.

Življenje mu ni moglo do živega, dasi se je veliko bojeval z njim že kot gimnazijec, potem kot učiteljskičnik in vojak, največ pa nazadnje kot učitelj. Iz maščevanja mu je zgodaj pobelilo glavo in začrtalo gube spoznanja v obraz.

Toda v letih, ko se je že našel, ko je že začel živeti ono krasno življenje, ki ga živi mož, kateri je našel svojo življenjsko nalogo in živi ves v njej, se je zarezala iz teme smrt. Zamahnila je s kosčeno roko in mu vzela glavo. S to glavo je padla glava enega izmed najtrših slovenskih značajev, največjih rodoljubov in najboljših učiteljev.

On ni nastopal javno, ni pisal učenih knjig in vendar nam ostane nepozaben. Zakaj? Ker je bil mož, ki deluje tiho, se izpopolnjuje in ne vpije, torej mož, kakršnih imamo Slovenci jako, jako malo, ker preredi pojemo prvi glas, dasi navadno ne dosežemo potrebne višine. Napram sebi je bil strog, in to ga je opravičevalo, če je bil strog tudi napram drugim. Sicer pa oni, ki gledajo življenje z malo bistrejšimi očmi, ne marajo capljati z maso, od lenobe zevajočo.

Blagopokojnik, zakaj nam nisi odkril v kakih spominih svoje boja vajene duše, da bi se lahko naučili tudi mi tako živeti, da bi občudovali tvojo voljo, tvoj značaj, da bi tudi mi našli ono točko, kjer se preliva posameznikova harmonija v vesoljno? Glej, tako pa bo pozabljeno, za nas nepristopno to, kar se je skrivalo za zaveso tvoje duše! —

Pa bi nam vsaj povedal kaj o Slovencih! Glej, toliko mladih nas je tukaj in vsi bi radi poslušali, za teboj gremo! — Katera stranka ima bodočnost? — Kaj nam priboujejo kranjski Slovenci? — Kaj bo z našim Primorjem? — Kdaj se prebudijo slovenskoštajerski meščani? —

Čuješ, pa nam povej, katera metoda je najboljša pri jezikovnem pouku? — Kaj